

## Lapsi- ja perheasiainneuvoston lausunto asiakasmaksuista vuodelle 2026

Lapsi- ja perheasiainneuvosto hyväksyy esitettävät korotukset, mutta on huolissaan siitä, miten ne vaikuttavat lapsiperheiden taloudelliseen tilanteeseen kokonaisuutena.

Lapsi- ja perheasiainneuvosto pitää indeksikorotuksia maltillisina. Toisaalta samalla perussairaanhoidon maksuja korotetaan ja erikoissairaanhoidon maksujen korotukset ovat isoja.

Lapsi- ja perheasiainneuvosto on huolissaan maamme hallituksen tekemistä muista taloudellisista heikennyksistä koskien lapsiperheitä.

Terveystieteiden tutkimuskeskusten asiakaspalvelumaksujen korotukset voivat rajoittaa vähävaraisten lapsiperheiden mahdollisuuksia hakeutua hoitoon, koska taloudelliset resurssit ovat usein rajalliset. Maksut voivat johtaa hoidon lykkäämiseen tai välttämiseen, mikä voi pahimmillaan heikentää perheen terveyttä ja lisätä terveyseroja. Erityisesti pitkäaikaissairauksista kärsiville lapsille ja perheille jatkuvat maksut voivat muodostaa merkittävän taloudellisen rasitteen. Vaikka lapsien saamat palvelut ovat ilmaisia, perheen talouden kokonaistilanteeseen vaikuttaa perheen aikuisten maksujen korotukset.

Lapsi- ja perheasiainneuvosto haluaa, että asiakasmaksuista päätettäessä kiinnitetään huomiota lähi- ja etäpalvelujen maksujen väliseen suhteeseen.

Lapsi- ja perheasiainneuvosto esittää huolensa lapsiperheiden tuesta ja taloudellisesta tilanteesta kokonaisuutena. Samaan aikaan monien maksukorotusten kanssa myös kolmannen sektorin avustuksia ja rahoitusta ollaan leikkaamassa.

Lisäksi lapsi- ja perheasiainneuvosto toivoo tiedostettavan, että erityisesti maaseutualueilla asuvilla perheillä on palvelumaksujen rinnalla maksettavana matkakustannukset sote-palveluiden äärelle, mikä entisestään kasvattaa kynnystä hakeutua sote-palveluiden piiriin. Pitkien etäisyyksien kunnissa ei ole tarjolla kaikkia peruspalveluita, kuten hammashoitoa, röntgen- ja äitiysneuvolapalveluita. Näistä aiheutuu perheille perusmaksujen lisäksi myös runsaasti matkakuluja.

Vaikka palvelumaksuja voidaan kohtuullistaa vähävaraisten perheiden sote-palvelumaksujen suhteen, lapsi- ja perheasiainneuvosto on huolissaan, että kohtuullistaminen ei toimi kaikissa tapauksissa käytännön tasolla. Tähän tulisi kiinnittää erityistä huomiota, kun palvelumaksuja nostetaan tänäkin vuonna.

Neuvosto toivoo, että perheen yksilökohtaisiin taloustilanteeseen kohdentuviin asiantuntijoiden huojennuspyyntöihin ja lausuntoihin suhtaudutaan jatkossakin niiden ansaitsemalla vakavuudella ja niiden sisältö otetaan huomioon mahdollisia huojennuksia sekä maksuvapautuksia tehtäessä.